

SOOTEADLIKKUS KOOLIS – MIKS JA MILLEKS?

17. detsember 2014

„Soolise võrdõiguslikkuse lõimimine kõrg- ja üldharidusse“



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



„Soolise võrdõiguslikkuse lõimimine üld- ja kõrgharidusse“

- Projekt kestab 2014-2015
- Kursused „Sugu ja haridus“ ja „Ühiskonna sooline tasakaal(utus): analüüs ja lahendamisviisid“; 2014/15 kevadsemester
- Õpetajate täiendkoolitus Tallinnas ja Tartus; 2015 kevad
- Intervjuud üliõpilastega, üldhariduskoolide õpetajatega, ekspertidega
- Üliõpilaste küsitlus
- Eksperdid Tartu Ülikoolist, Norrast ja Rootsist
- Rohkem infot (pidevalt täienev)
<http://www.praxis.ee/sool6ime-hariduses>



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



Päevakava

- 13.00-13.10 Avasõnad (Helen Biin, Praxis)
- 13.10-13.20 Briti Saatkonna tervitus (Krislin Aedla, British Embassy)
- 13.20-14.50 Sugu koolis Suurbritannia näitel (Dr. Barbara Read, School of Education, University of Glasgow) ja arutelu
- 14.50-15.10 Kohvipaus
- 15.10-15.50 Sugu ja sooline võrdõiguslikkus: üliõpilaste ja õpetajate kogemused ning hoiakud (Eve Mägi ja Karin Jõers-Türn, Praxis)
- 15.50-16.45 Arutelu
- 16.45-17.00 Kokkuvõte, üliõpilaste küsitluse loosiauhinna pidulik üleandmine (Eve Mägi, Praxis)



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



Sugu ja sooline võrdõiguslikkus: üliõpilaste ja õpetajate kogemused ning hoiakud

Eve Mägi ja Karin Jõers-Türn



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



Teadmistepõhine lähenemine: eesmärk

- Välja selgitada, missugused on **õpetajate ja üliõpilaste** arusaamad, teadmised, hoiakud ja ootused soolise võrdõiguslikkuse teema osas
- Kaasata päris algfaasis ja võtta arvesse õpetajate ja üliõpilaste seisukohti, et loodav moodul oleks nii sisuliselt kui vormiliselt nende jaoks kõige paremini sobiv, nende vajadusi arvestav



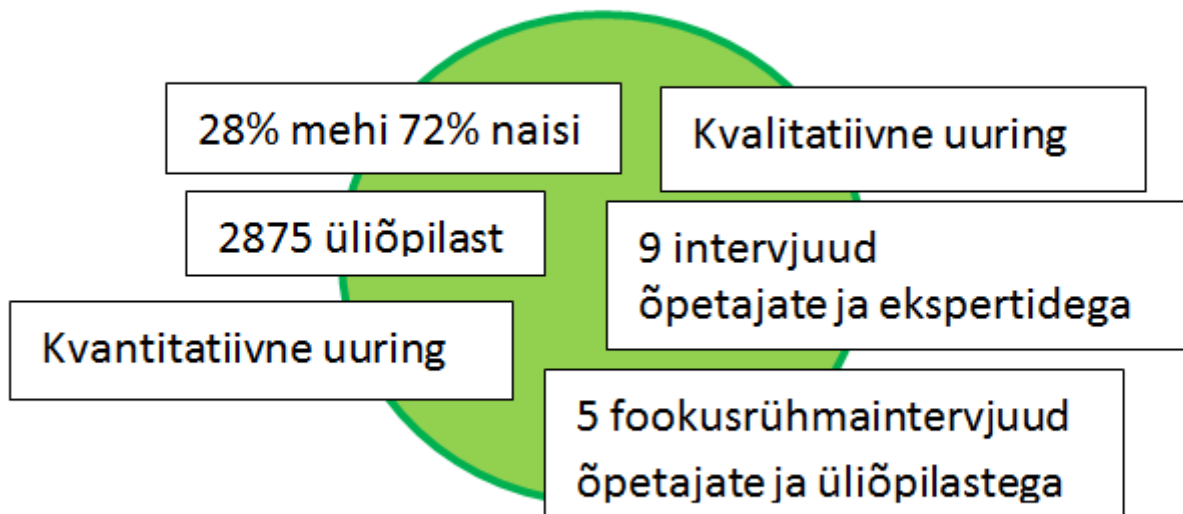
SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



Teadmistepõhine lähenemine: metoodika



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



Üliõpilaste veebiküsitlus

- 2875 üliõpilast
- 2078 naissoost (72%) ja 797 (28%) meessoost, üldkogumis naisüliõpilasi 60%
- Vastajate jaotus koolide ja õppevaldkondade suhtes on proportsionaalne üldkogumiga
- Suurematest koolidest enam vastajaid (32% vastajatest õppis TÜ-s)



SOTSIAALMINISTEERIUM

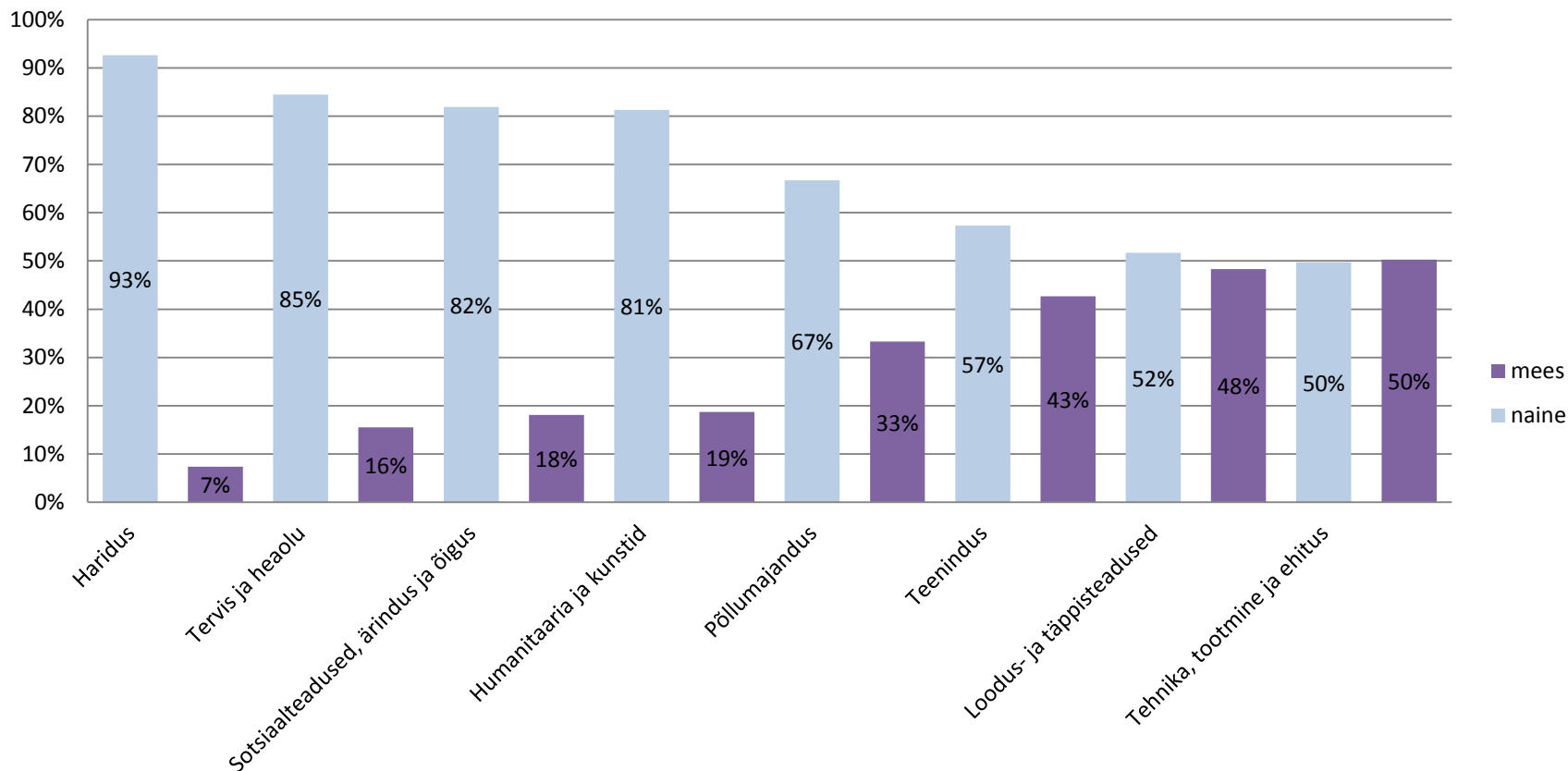


British Embassy
Tallinn



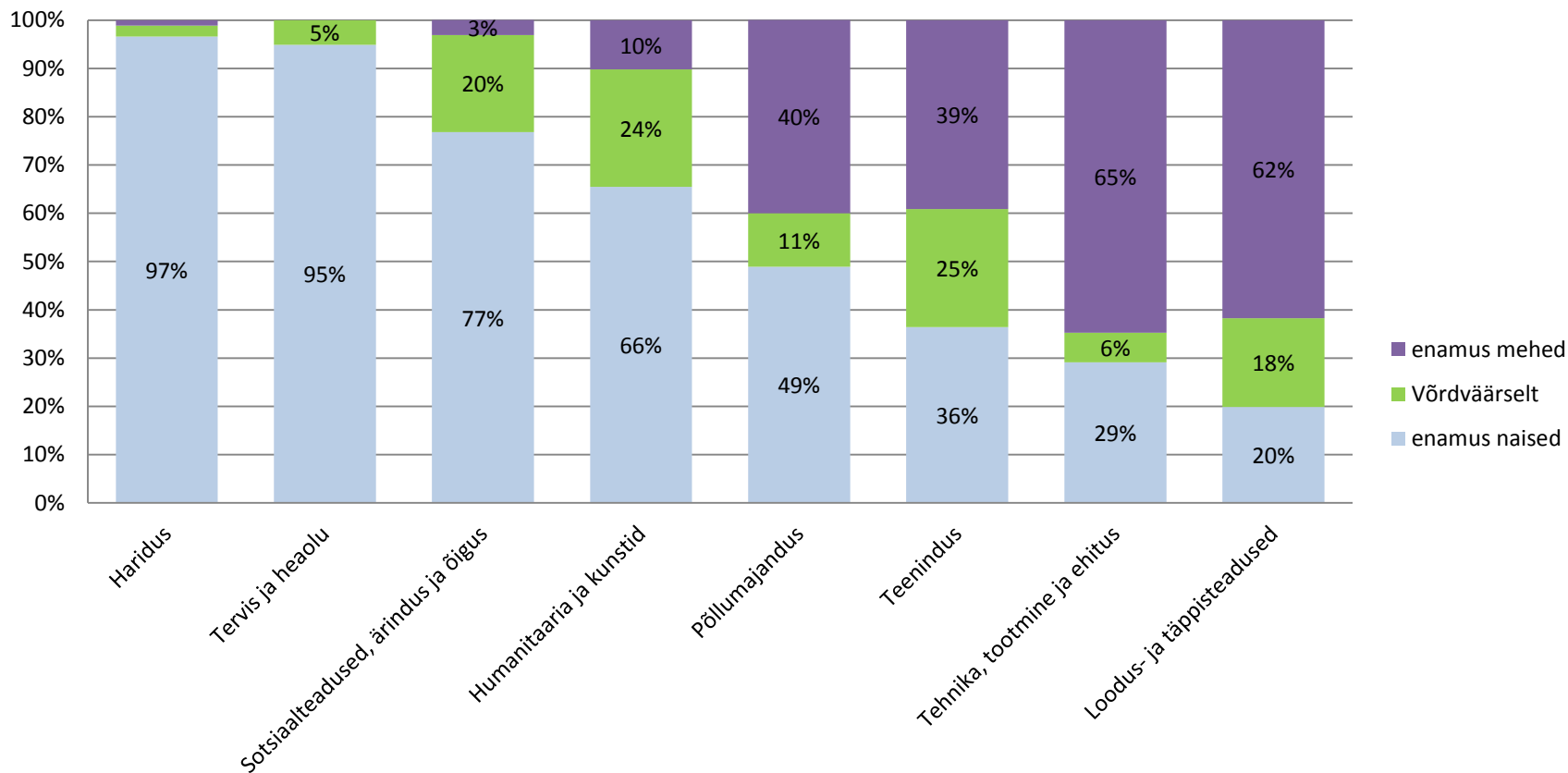
Vastajate jaotus peegeldab haridusalast soolist segregatsiooni

Tudengiküsitlusele vastanute õppevaldkond



Küsitlusele vastanud naisüliõpilaste seas on populaarsed haridus-, sotsiaal-, humanitaar- ja tervisevaldkonna erialad ja meesüliõpilaste seas teenindus-, tehnika- ja täppisteaduste valdkonna erialad

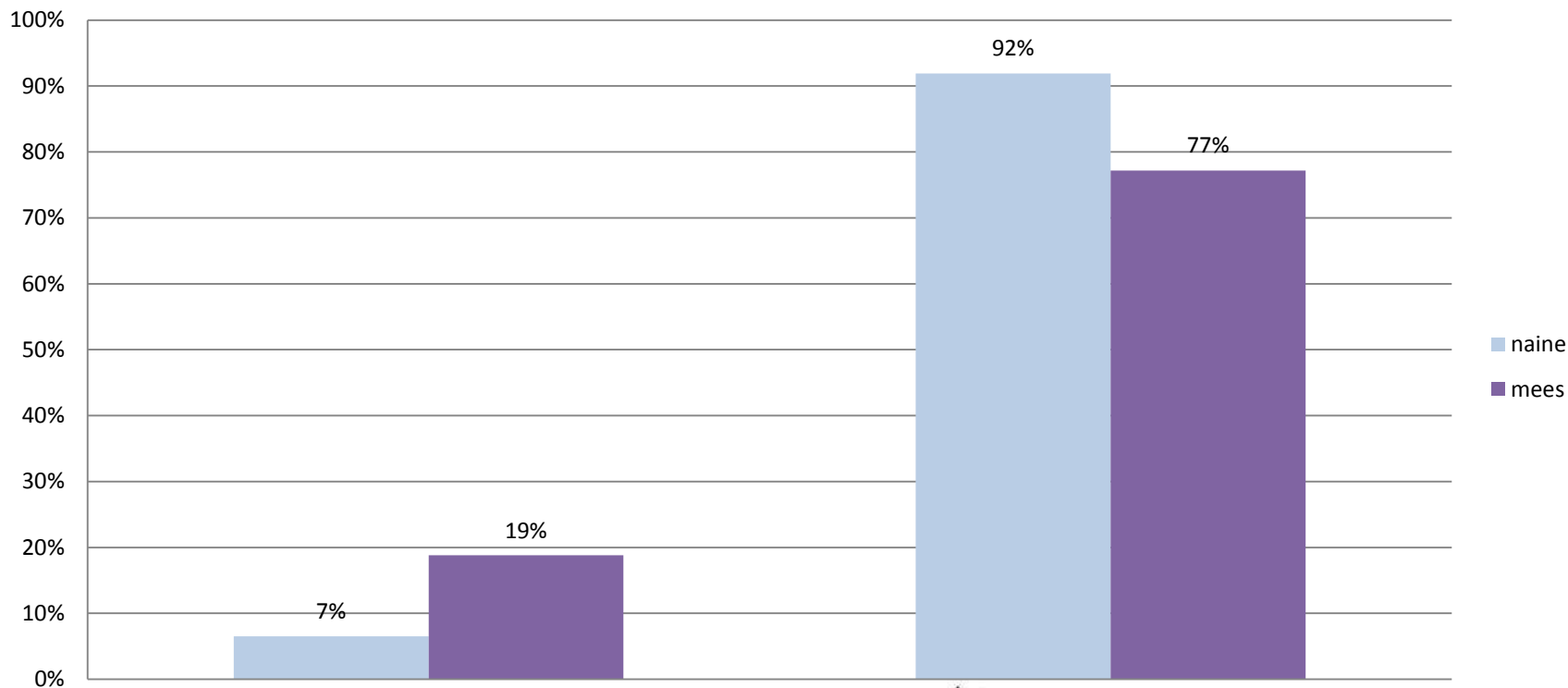
Tudengiküsitlusele vastanud: naiste-meeste osakaal kursusel



„Sugu mõjutab Eesti ühiskonna toimimises valdkondi, mida ta ei tohiks mõjutada“

Mehed tajuvad, et peavad karjäärivalikul arvestama sissetulekuga

Poisid peaksid karjäärivalikul mõtlema sissetulekule rohkem kui
tüdrukud



nõus
SOTSIAALMINISTEERIUM



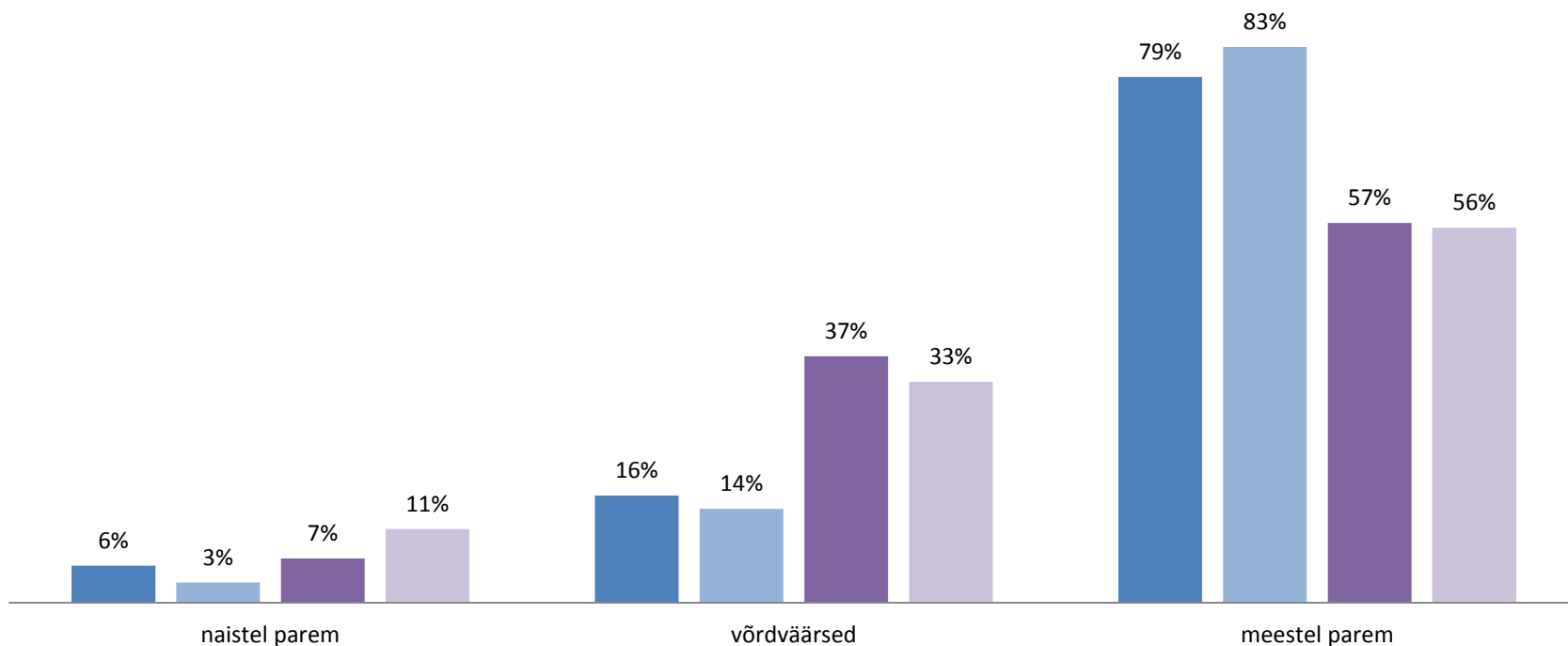
British Embassy
Tallinn



Tunnetus, et ühiskonnas on meestel parem positsioon kui naistel

Positsioon ühiskonnas

■ naine üld ■ naine tudeng ■ mees üld ■ mees tudeng



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



Missuguste teemadega sooteadlikkus/sooline võrdõiguslikkus õpetajatele seostub?

- Ebavõrdsus haridustulemustes
 - Poiste põhikoolist väljalangemine
 - Poiste madalamad õpitulemused teatud valdkondades
- Soorollid
- Koolikiusamine
- Sooline palgalõhe
- Samasooliste abielu
- Karjäärivalikud
- Töölased valikud ja võimalused

Õpetajad teavad nimetada küll mõningaid haridusliku ebavõrdsuse tagajärgi, kuid tekkepõhjuste taha ei vaadata ning samas ei osata oma käitumises soostereotüüpset lähenemist ära tunda



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



Missugune on õpetajate valmisolek sooteadlikuks õpetamiseks?

Õpetajate ja ekspertide hinnangud sooteadlikkusele:

- Üldine teadlikkus pigem madal
- Sugu kui bioloogiline, mitte sotsiaalne nähtus
- Teema peale mõeldakse vähe ja seda ei peeta prioriteediks
- Aktsepteeritakse varjatud soolist ebavõrdsust
- Lubatakse oma käitumises soolisi erinevusi rõhutavaid käitumismalle

„Kõik teavad, et üks meesõpetaja saab kaks korda rohkem palka teistest ja kõik aktsepteerivadki seda. Nad ütlevad, et kooli on noori mehi vaja ja ta läheb ju ära kui direktor talle ei maksa. Kõik ikkagi aktsepteerivad seda, minu meelest, ilmset ebavõrdsust. Lihtsalt selle eest, et sa oled noor mees, saad sa kaks korda kõrgemat palka kui vanem naine, kes tegelikult pedagoogilise protsessi mõttes on palju kogenum ja teeb palju suuremat tööd.“



SOTSIAALMINISTEERIUM

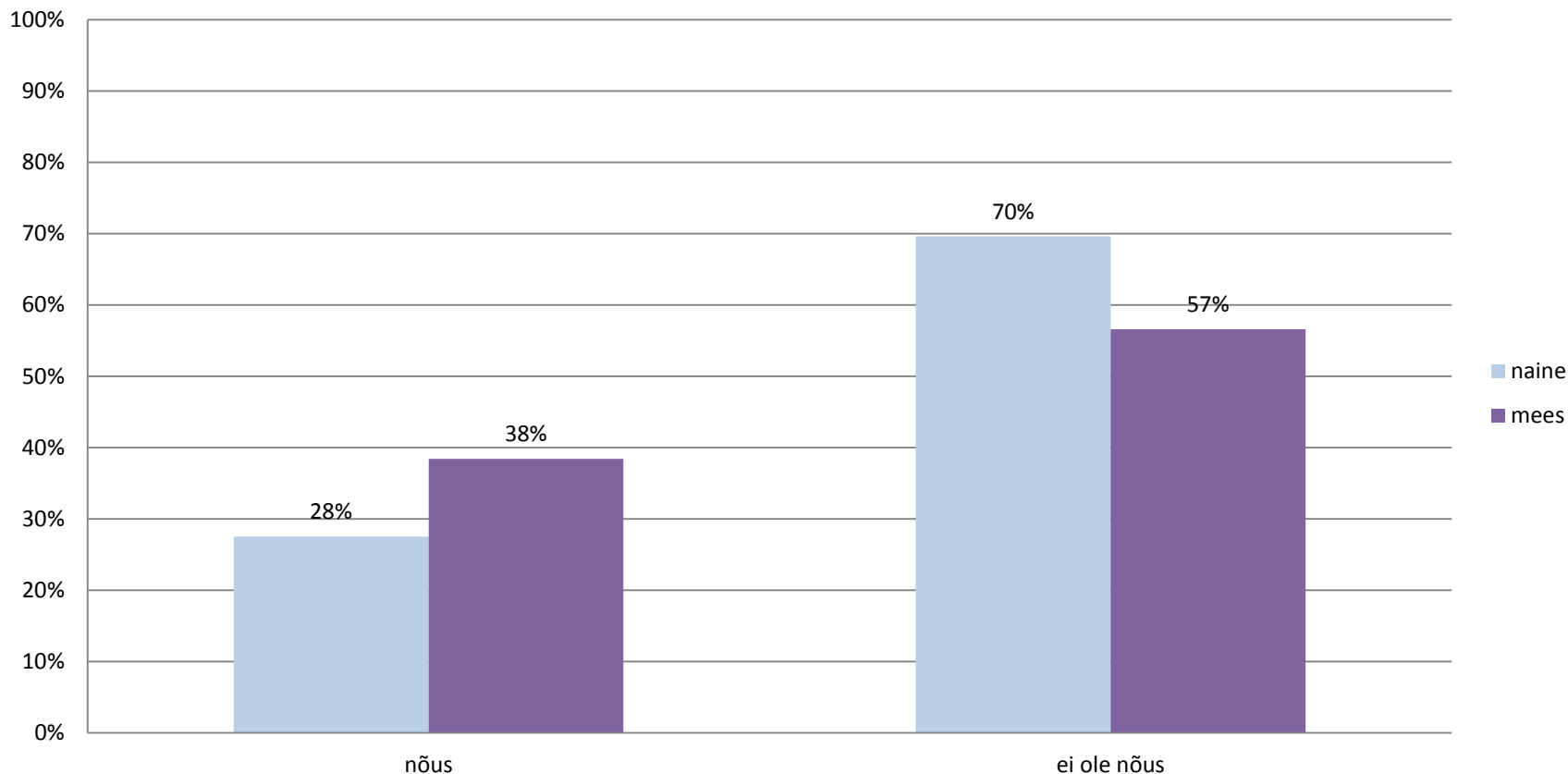


British Embassy
Tallinn



Bioloogilisi erinevusi peab takistuseks märkimisväärne hulk üliõpilasi

Võrdõiguslikkus ei ole võimalik bioloogiliste erinevuste tõttu



Üliõpilased tunnetavad poiste ja tüdrukute ebavõrdset kohtlemist koolis

- Nii noormehed kui tütarlapsed tunnetavad, et tüdrukutelt nõutakse koolis paremaid tulemusi
- Ligi pooled tudengitest on kogenud, et tüdrukud saavad samade teadmiste eest paremaid hindeid kui poisid



SOTSIAALMINISTEERIUM

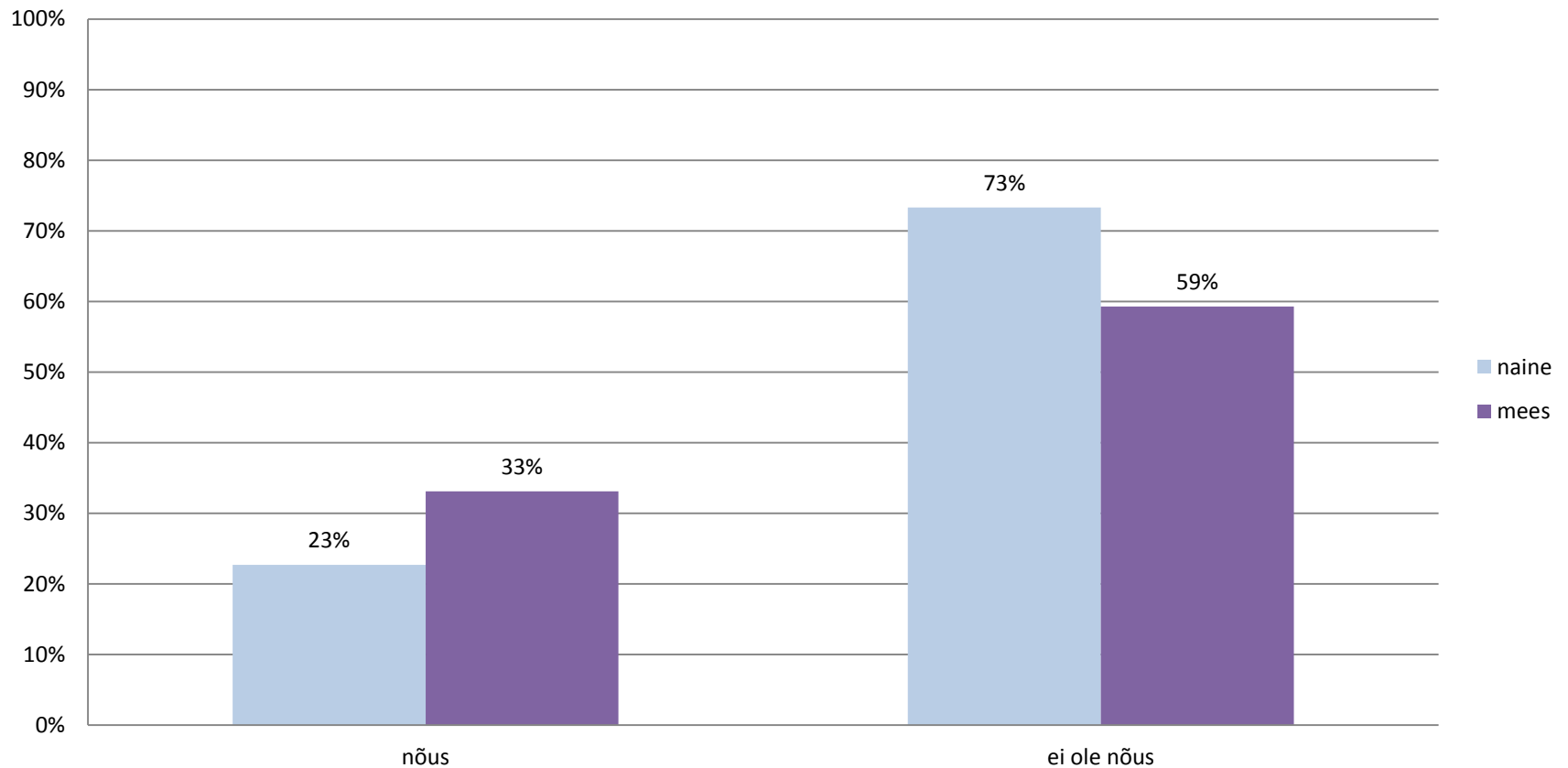


British Embassy
Tallinn

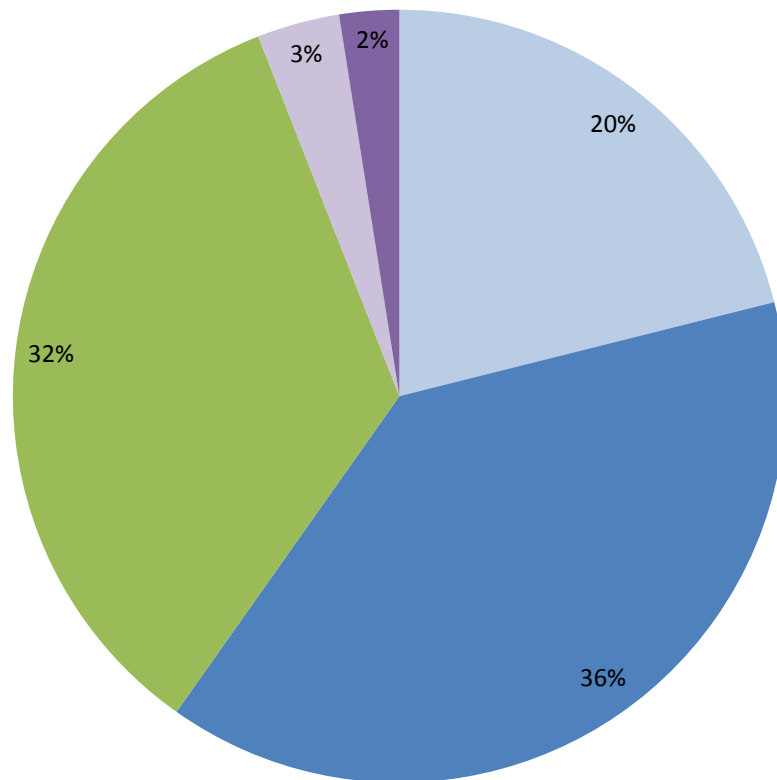


Üliõpilaste hoiakud pigem toetavad võrdõiguslikkust

Mees peaks olema pere peamine toitja



Üliõpilased jagaksid lapsepuhkust



- naine oleks 1,5 aastat lapsepuhkusel
- naine oleks suurema osa ajast lapsepuhkusel, aga ka partner/abikaasa võtaks mõne kuu
- partneri/abikaasaga enam-vähem võrdselt jagatud lapsepuhkus
- naine oleks mõne kuu lapsepuhkusest ja partner oleks suurema osa ajast lapsepuhkusel
- naise partner/abikaasa oleks 1,5 aastat lapsepuhkusel



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



„Probleem ongi selles, et ei ole laiemalt aru saadud, et sooline võrdõiguslikkus ei ole eesmärk omaette, vaid selle taga on laiemad sotsiaalsed eesmärgid“

Kuidas panna õpetajad teemast hoolima, 1

Sooteadlikkuse arendamine õpetajate hulgas:

- Sooteema tähenduslikku konteksti panemine (sh näidete kaudu)
- Vajalik horisontaalne lähenemine, siduda sooteema teiste teemadega
- Suunata õpetajaid nägema neid kohti, kus nad õppetöös taastoodavad stereotüüpe ja kuidas neist välja tulla



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



Üliõpilaste teadmised on lünklikud

- 78% tudengitest teab, et Eestis on olemas seadus, mis keelustab soolise diskrimineerimise
- üle 80% teab, et võrdne kohtlemine on inimõigus

AGA

- alla poole tudengitest teab, et töökuulutusse ei tohi märkida inimese sugu ehk värbamisel ei tohi eelistada meest või naist
- 64% meestest ja 45% naistest usub, et sama tööd tegevale naistöötajale võib vähem palka maksta kui sama tööd tegevale meestöötajale



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



„Õpetaja peaks aru saama, et luues stereotüüpe, et vaadake kui hea asi on emapalk ja ema peaks kodus istuma, võtab ta poisilt, kes istub seal klassis, ära selle mõtte, et ta võiks ise olla kodus oma lapsega. /.../ Kui sa kultiveerid lapses mingisugust kindlat arusaama, et ema on kodus ja isa rabab tööd, siis see muutub tema jaoks loomulikuks, tal ei tulegi pähe, et ta võiks ka isapuhkusele jääda.“

Kuidas panna õpetajad teemast hoolima, 2

- Õpetaja peab olema valmis teadlikult protsessi juhtima
- Oluline mõista, et eesmärk on selle protsessiga saavutada õpilastes võrdsemad hoiakud läbi õpiteemadesse võrdõigusliku vaatenurga sissetoomise
- Teadvustada näiliselt objektiivsetel põhjustel tehtud eristusi, nt tööõpetus poistele ja tüdrukutele sootunnuse ja mitte huvi väljendamise alusel, ja mida need endaga kaasa toovad

„Kui tulebki tüdruk, kes ütleb, et tahan minna puutööd tegema või poiss, kes tahab öelda, et ma tahan kududa - kuidas sellises olukorras jõuda lahenduseni, kus see laps tunneb ennast selles hetkes mugavalt ja tunneb ka ülejäänud klass, et see poiss ei satu näiteks seal kudumisklassis mõnitusobjektiks“



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



Sugu ja sellega hakkamasaamine

„Minu klassiõde nägi välja nagu poiss ja teda kiusati. Tema ainukene pääsetee oli, kuna ta oli väga hea sportlane, siis õpetajad moodustasid tema ümber ringkaitse. See peaks olema välditud, et õpetajad põhimõtteliselt füüsilise müürina lapse eraldavad, vaid pigem õpetaja roll siin oleks, et väga tark briljantne sportlane, et kuidas ta oleks võimeline ülejäänud kooliperega positiivselt suhestuma. Siin [näites] olid pedagoogid selles mõttes targad, et nad lubasid tal olla koduõppel, aga pigem on siin ju pedagoogi koht see, et seletada ära, et see inimene on ikkagi jätkuvalt inimene, ta ei ole kellestki teistsugusem.“



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



Õpetaja olulisus väärtuste kujundamisel

- Õpetaja tugi on koolikeskkonnas oluline, sest õpilane ei pruugi vanuse või klassis omatava staatuse tõttu ise hakkama saada
- Õpetaja eeskujul on suur potentsiaal põhiväärtuste aktsepteerimist mõjutada
- Kui muu maailm muutub liberaalsemaks, siis ootavad ka õpilased, et koolikeskkond sarnaneb muu maailmaga ning nad nõuavad oma õigusi. Kui nad ei tunneta internetist või meediast saadud välispilti oma koolikeskkonnas, siis see võib tekitada frustratsiooni



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



Kooli võimalus hoiakuid kujundada

- Koolil oluline koht väärtuskasvatuses, õpetajal soostereotüüpide murendamises ja seega ka noorte arvamuse mõjutamisel
- PGS viitab soolisele võrdõiguslikkusele kui koolielu korraldamise ühele põhimõttele – kas see ka rakendub?
- Õpetajatel on teema vastu huvi



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn



Kokkuvõte

- Õpetajate jaoks ei ole soolise ebavõrdsuse vähendamine koolis prioriteet, mistõttu võib õpilaste potentsiaal realiseerimata jääda
- Puudu on teadlikkusest nii teema laiema sotsiaalse tähtsuse kui ka õppeprotsessis soosteretüüpse lähenemise vähendamise võimalustest
- Teema on õpetajate ja üliõpilaste jaoks intrigeeriv
- Paljud üliõpilased on koolielus kogunud ebavõrdset kohtlemist
- Valdav osa üliõpilastest väljendab soolist võrdõiguslikkust toetavaid hoiakuid, samas esineb paljudel stereotüüpse kinnitavaid hoiakuid ja teadmised teemast on lünklikud



SOTSIAALMINISTEERIUM



British Embassy
Tallinn

